



Родопи.
снимка Йордан ДАМЯНОВ

Българска

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България



ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 1 (65), год. XIV, януари 2018 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Отчет за дейността на Съюза на лесовъдите в България през 2017 година

Изминалата 2017 г. ни изправи пред няколко предизвикателства. Много усилия положи колегията, за да се справи с мащабните повреди в иглолистните гори, нападнати от вторични вредители и патогени. Това поставя на изпитание стопанисването на тези гори, защото, ако се отложат редовните отгледни и възобновителни сечи за усвояване на изсъхналите и увредените гори, това ще доведе до създаване на предпоставки за по-големи повреди в бъдеще. Едно трябва да е ясно - повредите са резултат от натрупани проблеми в дърводобива, от закъсняла намеса в отглеждането на иглолистните гори, особено в долния лесорастителен пояс. Прокрадналите се твърдения, че тези гори са създавани в миналото, за да създават проблеми в стопанисването днес, са неоснователни и, меко казано, непрофесионални. Един от най-големите успехи на нашата лесовъдска колегия е залесяването за овладяване на ерозията и пороните, което се признава от всички, включително и чуждестранни колеги. Използването на пионерните иглолистни видове на ерозираните и на девастираните терени в този процес не е имало алтернатива и е препоръчано от всички изследователи и практики от цяла Европа в първата половина на миналия век. Това е дало шанс да се възстанови площта на иглолистните гори, които в началото на миналия век са сведени до 11 % от площта на горите у нас.

Важен акцент в дейността ни бе усъвършенстването на нормативната уредба, но, за съжаление, не достиг-

наха усилия за възстановяване на направените промени под натиск върху колегията от някои неправителствени организации. В момента е в ход обсъждането на промени в Закона за лова и опазването на дивеча. В някои от нашите регионални дружества тези промени са обсъдени много задълбочено и имаме предложения. Ръководството на Съюза винаги е заемало принципна позиция при промените в законодателството да се спазват изискванията на професионализма и на лесовъдската етика и морал. Няма причина да не постъпим така и сега, защото някои от промените са опит да се възстанови поставянето на капани извън базите за интензивно развъждане, продължителността на времето за ловуване да се определя от министерството, а не по закон и т.н., лоши практики в ловното стопанство, които смятахме, че са останали в миналото.

Проведоха се кръгли маси по Националната стратегия за използване на дървесна биомаса за енергия 2018-2028 г., в които нашите представители взеха активно участие.

Открито трябва да говорим за напрежението в колегията от силния политически или лобистки натиск, предизвикващ кадрови промени при всяка смяна на правителството. И ако в миналото ставаше дума за смяна само на директори, то сега няма изключени длъжности както от системата на ИАГ, така и в държавните горски предприятия и техните териториални подразделения. С няколко изключения на местно ниво допуснатите смени и назначения бяха по-

ради констатирани случаи с "лоши" практики, доказани с резултати от проверките по подадените сигнали. Вместо с формулирането на политика ИАГ и РДГ трансформираха своята дейност изцяло в контрол, проверки, акции. Някои колеги не отчитат промените в нормативната уредба. Или пък контролът се осъществява с различен "аршин" - за едно и също нарушение можете да намерите 9-10 пъти разлика в броя на актовете. Това, колкото и да не е желано от ръководителите, налага промени, понижения в длъжност, премествания или даже уволнения. В тези случаи се наложи ръководството на СЛБ да заеме принципна позиция на страната на закона. Нещо повече, необходимо е често да четем изискванията на лесовъдската етика и морал от началото на миналия век. Това се надяваме да намали случаите на подаване на неверни или фалшиви сигнали от "достойни лесовъди". Проверките по тях са чиста загуба на време, средства и енергия. Прекъснатата връзка с медиите по места и недостигът на информация позволяват да избухват "лошите" новини. Колегите изпадат в режме на обяснения и не може да се опровергават дори открито неверни твърдения. По-лошото е, че вече е налице твърдение, което zlepоставя отделни колеги или професията като цяло. Трябва да се обмисли и предложи по-добра система за комуникация и за непрекъснат обмен на информация както с медиите на местно равнище, така и за информиране на ръководството на СЛБ и предприемане

на съвместни действия, които практиката показва като по-успешни.

Глеещ източник на напрежение в колегията е и несъответствието в заплатите на работещите на едни и същи или сходни длъжности в системата на ИАГ и държавните горски предприятия. Тази разлика, съчетана с недостатъчните средства за издръжка, с остарелия автомобилен парк в регионалните дирекции по горите, понижава авторитета на ведомството. Ръководството на Изпълнителната агенция по горите направи няколко стъпки във външната посока, но за съжаление възможностите са твърде ограничени. Все поясна е тенденцията в щатното разписание на РДГ да остават незаети бройки. В управлението се налагат административен подход и неуважение и се нарушава професионалната колегиялност, етиката и справедливостта. Значителни усилия са необходими, за да се мотивират колегите да се обръщат към СЛБ, когато трябва да се потърси решение за кадрово осигуряване, да се защити някой от уволнение или да се намери работа на уволнен под натиск.

Къде трябва да се търсят решенията на най-наболените въпроси, като се започне от бюджета и заплащането и се стигне до разпределението и аргументирането на функциите? Необходимо е да удвоим усилията за промени в Закона за горите за самостоятелност на горското ведомство. Необходимо е преразпределение на отговорностите. На колегите от РДГ ще се възлагат отговорности с изработването на областните планове за развитие на горите.

(На стр. 2)

Състояние на горските територии, засегнати от природни бедствия, в ЮЦДП - Смолян



На стр. 3

Създаване на условия за инвестиране в нова техника и технологии в дърводобива



На стр. 5

Бялата акация - инвазивен или натурализиран вид у нас?



На стр. 8

Вестник "Българска гора" продължава да служи на зелената емблема

С настоящия брой в. "Българска гора" встъпва в своята XIV-та годишнина.

Вярно на поставената си задача, изданието продължава да ратува за професионалното развитие на нашето горско стопанство, за подобряване на условията в горския отрасъл и да отразява развитието на българската горска политика и нашите горскостопански постижения. Вече 13 години вестникът е трибуна, от която се обсъждат най-разнообразни въпроси в областта на горската наука и практика. Той вече е традиция, в която всяка година трябва да се надгражда новото.

Все още обаче съюзният орган не е дал всичко, което може да даде. Той трябва да допринесе още много за активизиране на работата в горите и за утвърждаване на авторитета на нашата лесовъдска колегия. Ето защо и занапред вестникът, верен на създадените традиции, ще търси актуалното. Ще следва мандатната програма на СЛБ, ще отделя място за българската лесовъдска мисъл, наред с всички животрептящи въпроси, които засягат пряко или косвено горския отрасъл в нашата страна, където работят и творят стотици лесовъди, посветили се на благородното горско дело.

А има за какво да пишем и какво да обсъждаме - опазването, възобновяването и съхраняването на горите, европейската перспектива за нарастване на дела на биомасата от дървесина за енергия, научнообоснованата дългосрочна горска политика, усъвършенстване на нормативната база в горите. И това са само част от проблемите, които трябва да се решават за издигане на нивото на лесовъдската дейност в нашето горско стопанство. Което значи, че са нужни повече актуални дискуссионни материали за публикуване, отразени не само професионално, но и с отношение към проблемите.

Нека с общи усилия да направим от нашия вестник това, от което се чувства голяма нужда - място за предаване на всички по-важни лесовъдски новости и място за обсъждане на по-големите въпроси от нашата горскостопанска практика.

Всеки лесовъд би могъл да бъде сътрудник на вестника и по този начин да стане съпричастен към усилията ни, насочени към най-правилното отглеждане, опазване и използване на горското богатство.



Отчет за дейността на Съюза на лесовъдите в България през 2017 година

(От стр. 1)

Това означава да настояваме да се възстанови практиката професионалното изстраване и усъвършенстването на колегията да са елемент на политиката на ведомството. Обученията и квалификацията по някои проекти в последните години за повишаване на равнището на владение на чужди езици, за усъвършенстване на компютърните умения със съвременни инструменти, в среда на ГИС, с интернет базирани технологии, за одитори в системата за горска сертификация или за управление на качеството са отделни елементи. Този процес трябва да се обвърже с промени в длъжностната характеристика, в начина на формиране на заплатите, за да се преодолее усещането, че се самоквалифицираме, за да не се деквалифицираме (да не използваме по-силна дума) на съответното работно място.

На следващо място - критиките по отношение на дейността на Съюза. Сравняват нашия авторитет с този на други съюзи, регламентирани в съответни закони. Трябва да се отбележи, че основаването на СЛБ преди 107 г. е в защита на ценностите на лесовъдската професионална етика и морал. Това е основната цел на Съюза и днес. Професията ни не е регулирана, което не ни задължава да членуваме в един съюз, определен със закон. Но с течение на времето, след 1990 г., когато СЛБ бе възстановен, той се утвърди и сега е най-голямата професионална браншова организация, регистрирана по Закона за горите. За нас водещо е да защитаваме професионализма и да спазваме изискванията на лесовъдската етика и морал, които са ни завещали нашите предшественици, за да сме достойни техни наследници.

В този смисъл, убедени сме, имаме воля и желание за промени, за повече позитивизъм и увереност в условията на прозрачност и откритост в дейността на всеки от нас и на нашата организация. Считаме, че това е в хармония с изискванията на времето, в което живеем, и с очакванията на обществото за подобряване на резултатите от дейността на лесовъдската колегия за опазване и умножаване на горското богатство на България за бъдещите поколения.

По-важните резултати в постигането на поставените в Мандатната програма цели са следните. Отстояването на дългосрочност и научна обоснованост на горска политика започва с работата по усъвършенстване на нормативна база. Представите-

ли на СЛБ участват в изработването на новия национален FSC стандарт. Дадохме подкрепа за разработване и на втори национален сертификат по системата PEFC, националните принципи и регламентът за който предстои да се обсъждат. За да се подпомогне и да се даде простор на дискусиата по тези въпроси страниците на в. "Българска гора" са отворени за публикуване на мнения и становища. Нека проявим по-висока активност, да направим предложения, да аргументираме становища. Европейската перспектива за нарастване на дела на биомасата от дървесина за енергия може да доведе до увеличаване на годишния обем на ползването от дървесина в рамките до 8-10 млн. м³, а според някои инвеститори и до размера на годишния прираст. При сегашното състояние на пътната мрежа и на технологиите в дърводобива, при увеличените площи на горите в "Натура 2000", на защитните и на защитените гори, концентрацията на ползването в достъпните гори за сметка на недостъпните няма да има добър резултат в дългосрочна перспектива.

На второ място, утвърждаване на авторитета на организацията. Представените становища и декларации, множеството участия в работни групи, консултативни съвети, проведените разговори и срещи с ръководството на ИАГ по всички въпроси, засягащи устойчивото развитие и умножаването на горското богатство на България, неуморната работа на колегите в РДГ и в ДГП направиха дейността на СЛБ видима. Редовно получаваме покани, като ръководството на СЛБ участва в откриването на "АГРА", "Природа, лов и риболов", срещи и конгреси на синдикалните организации, годишните срещи на други браншови организации - БУЛПРОФОР, Асоциацията "Общински гори", Браншовата камара на дървообработващите и мебелните фирми в България, Асоциацията на дърводобивните фирми, браншови организации от системата на Министерството на земеделието, храните и горите.

Диалогът на ръководството на СЛБ с ръководството на МЗХГ, ИАГ и нейните подразделения и специализирани териториални звена, на ДГП помогнаха успешно да се проведе процедурата за избор на "Лесовъд на годината 2016". На спечелилите приза наградите бяха връчени от зам.-министъра на земеделието и храните по време на тържественото събрание за откриването на Седмицата

на гората през 2017 г. в резиденция Бояна. В официалните събития за Седмицата на гората 2017 г. бе включено откриването на Националния горски музей в двора на УОГС "Г. Ст. Аврамов" - Юндола, в най-старата горска сграда със слово на проф. Никола Колев. С финансовата помощ на ДГП и на ЛТУ сградата бе основно ремонтирана, предстои и нейното вътрешно реновиране, за да може да служи за представяне на експозиция на историята на горското дело у нас. Предстоящи са обсъждането на Концепцията на експозицията, както и обявяването на акция за набиране на исторически факти, документи и други експонати, за да се попълни площта на сградата.

Независимо от трудностите продължи издаването на вестник "Българска гора". Получаваме повече актуални, интересни и дискуссионни материали за публикуване и много ласкави отзиви за тематичната насоченост на броевете, особено свързаните със съхненето на горите и пораженията от короядите.

За съжаление, страницата на Съюза в Интернет стана обект на хакерска атака и се разработва отново, като имаме уверението, че ще бъде отворена възможно най-скоро.

В изпълнение на препоръки на членовете на УС за предприемане на действия за преодоляване на проблемите с негативния образ на колегията ръководството на СЛБ участва в множество срещи с журналисти по време на Седмицата на гората 2017 г., включително на официалната пресконференция в ДЛС "Витошка - Студена", където бяха връчени награди на журналисти за най-добро отразяване на дейността на колегията, както и за отличното взаимодействие по време на потушаването на пожарите през 2016 г. на екипи от Националната служба "Пожарна безопасност и защита на населението" и звена на Криминалната полиция за взаимодействието в борбата с браконьерите. Тези инициативи трябва да бъдат насърчавани и през следващите години, за да ангажираме институциите в опазването на горското ни богатство.

Бе продължена и инициативата за Седмицата на гората да се почистят и обновят паметни знаци - чешми, плочи и паметници на бележити колеги лесовъди, за което колегията е информирана. В тържествата за Седмицата на гората пред паметника на лесовъдите, дали живота си за Българската гора, бе отдадена почит

към всички лесовъди, изпълнявали своя служебен и граждански дълг за опазване на горското ни богатство.

Продължи и особено важната работа на представители на СЛБ с подрастващите, с местните НПО и гражданите. Действията ни вече не са концентрирани само около празничната Седмица. Добрите практики за връзки с обществеността, медиите и непрекъснатият обмен на информация би трябвало да се налага по-широко. Това би повишило прозрачността и би възстановило доверието на обществеността към високопатриотичната и хуманна дейност на лесовъдската колегия за опазване и умножаване на горското ни богатство.

В тази връзка през октомври 2017 г. на територията на УОГС - Юндола, се проведе обучение "Горска педагогика" - второ ниво. Обучението бе организирано в сътрудничество между МЗХГ, ИАГ, Съюза на лесовъдите в България и Съюза на европейските лесовъди, с финансовата подкрепа на ЮЗДП - Благоевград. По покана на Съюза на лесовъдите в България пристигнаха трима лектори - двама от Австрия и един от Германия - експерти в областта на горската педагогика. Поканени бяха и участниците, завършили успешно първо ниво и доказали своята практика за работа с подрастващи и деца - 30 представители на регионалните дирекции по горите, държавните предприятия и държавните горски стопанства. Обучението по горска педагогика - първо ниво, бе организирано в СИДП - Шумен, а празници в училищата, зелени училища и инициативи за работа с децата и подрастващите започнаха да се провеждат редовно на територията на всички ДП, РДГ и ДПП в почти цялата страна. Резултатите от тези обучения (стартирани в нашата страна от СЛБ през 2015 г.) - над 100 са колегите, обучени на първо ниво да работят с деца, и вече практикуващи с децата, които с нескрита радост и вълнение очакват следващия празник "Лесовъд за един ден" или "Празник в гората". Успехите от тази дейност, разбира се, очакваме и в бъдеще, когато трябва да имаме повече приятели на нашата професия.

Трябва да се отбележи активната дейност и всеотдайността на каузата на колегите от Дружествата на лесовъдите ветерани от София, Велико Търново, Благоевград, Пазарджик и Стара Загора. Благодарност към директорите на държавните предприятия, без чиято логистична и финансова подкрепа срещите на коле-

гите нямаше да имат този успех. Необходимо е да припомним, че има региони в България, в които все още не са организирани дружествата на лесовъдите ветерани, което трябва да става по инициатива на регионалните ни съвети.

Продължиха усилията за укрепване на международния авторитет на Съюза на българските лесовъди. Най-значимото международно събитие, в което СЛБ взе активно участие, бе XIX конгрес на Съюза на европейските лесовъди, проведен в Германия. В работата на конгреса взеха участие 49 представители на организации от 14 страни на Европа, които представляват над 120 000 лесовъди от Европа. СЛБ е редовен член на СЕЛ от 1997 г. и активно участва както в дейността, така и в работата по формулирането на приоритетите и избора на ръководни органи. От 2016 г. СЛБ има трима представители в ръководството на СЕЛ, а д-р инж. Анна Петракиева бе член на Президентството на СЕЛ като помощник-секретар. Конгресът бе предшестван от международен семинар, организиран съвместно от СЕЛ и Европейската асоциация на общините-собственици на гори (FECOF), в който взеха участие повече от 60 представители на горските служби в Германия, членове на Федералния съюз на лесовъдите от Германия, представители на FECOF от Франция и Испания. Семинарът бе на тема "Горското стопанство в условия на промяна - процеси на промяна и промени в управлението на горското стопанство", с две основни презентации - на Дан Бъргар-Кузелички от Аграрната дирекция на ЕС на тема "Европейската политика в горското стопанство и промените, които се налагат", в която бе представена гледната точка на Брюксел, и на проф. д-р Улрих Шрамл от Фрайбург, Германия, на тема "Влияние на процесите на промяна на работещите в горското стопанство".

В панелна дискусия след това участваха представители на колегията от Северна, Западна, Източна и Южна Европа, които представиха от своя гледна точка отговори на въпроси, свързани с процесите на промяна в управлението на горите в последните години и на горското стопанство в съответния регион, както и предстоящите предизвикателства.

В духа на традициите по време на форума бяха дискутирани приоритетите в дейността, както и свързаното с тях участие на представители на СЕЛ в срещите на Европейската комисия по проблемите на управление-

то и опазването на горите в Европа; Групата по съвети в горското стопанство; реализиране на съвременната горска политика в процеса на Министерската конференция за защита на горите на Европа и Плана за действие за горите на Европа, участието в Експертната група за базиранията на продуктите от горите преработвателна индустрия, Европейската мрежа за комуникации в горското стопанство, горската сертификация и други.

Конгресът обсъди и приоритетите и плана за дейността през следващия мандат, отчет за бюджета за мандата 2013-2017 г., както и бюджета за 2018 г., избра нови ръководни органи на Съюза на европейските лесовъди.

За да се подобри организационното състояние на СЛБ, ни е необходимо особено внимание в работата на дружествата по места, както и на регионалните дружества. Установяваме тревожни тенденции от няколко години. Най-тежкият проблем е формалното членство в Съюза и нередовният организационен живот, особено на работещите колеги. Причините за това състояние са многобройни - от липса на интерес, до страх от уволнение. Практиката да се обсъждат всички важни за колегията въпроси, на които да се търсят и предлагат решения, е необходимо да се налага. Да се полагат усилия за преодоляване на личностното безпринципно противопоставяне, за равнопоставен диалог и колегиалност, като се влага необходимото желание, воля, търпение и постоянство. Следва да удвоим усилията си, за да се преодолее страхът, безверието във възможността отделният колега да постави и изведе един въпрос до конкретно решение.

В заключение следва да се отбележи, че в своята история лесовъдската колегия е надживяла и се е справила с много предизвикателства. Днешните проблеми в опазването на българската гора са не по-малко тежки от тези в началото на миналия век. В момента на изпитание е поставено единството на колегията, усилията за запазване на което ще бъде най-важната задача на ръководството на Съюза през следващата година. Става дума за единство около концепцията и принципите за сигурност, за удовлетворение от работата, за възстановяване на уважението и признателността на общественото, изразяващи се включително и в адекватното заплащане, каквото заслужават тези, които се грижат за едно от най-големите богатства - Българската гора, която сме получили в заем от нашите деца и внуци.

Състояние на горските територии, засегнати от природни бедствия, в ЮЦДП - Смолян

В началото на 2015 г. територията на Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, бе засегната от едно от най-тежките природни бедствия в последните години - обилен и тежък сняг, нанесъл сериозни повреди върху инфраструктурата - пътища и електропроводи, и в горските насаждения. Най-тежки бяха пораженията в районите с пониска надморска височина, на

общават за подобни бедствия в същите райони, което показва, че климатичните им особености - сравнително мек климат и обилни мокри снеговалежи, способстват за честотата на тези природни феномени. Още от първоначалните данни се разбра, че повредите, нанесени на иглолистните басейни, до които няма изградена пътна мрежа.

нападенията на короядните вредители - върхов и шестзъб корояд, както и от големия горски градинар. Успоредно с това в долния лесорастителен пояс (до 750 м н.в.) се увеличи и броят на засегнатите иглолистни насаждения от фитопатогени.

В резултат на изведените от 2015 г. до края на октомври 2017 г. санитарни и принудителни сечи са усвоени

усвоените площи не протичат процеси на естествено възобновяване или са затруднени от появата на тревни и храстови видове - папрати, къпина, обикновена леска. По първоначалните разчети бе предвидено залесяване на площ 932 дка, или върху 10 % от освободените площи. Няколко месеца след приключването на сечта обаче в тези насаждения при из-

в тези места ще бъде гарантиран при подпомагане на естественото възобновяване чрез залесяване с различни дървесни видове в зависимост от типа на съответното месторастение и особеностите на терена.

Досега освободените от повредената дървесина площи по стопанствата: ДГС - Ардино - 1494 дка, от тях 1105 дка са с налично естест-

и на придобитата във времето добра българска лесовъдска практика безспорни са предимствата и устойчивостта на насажденията, възникнали естествено, а не на изкуствено създадените. В същото време е наложително в местата, в които се е появил естествен подраст, да бъдат положени грижи за неговото осветляване и укрепване.

Опитът на лесовъдската



Естествено възобновяване в освободените горски територии



изток от Смолян, до границата с Югоизточното държавно предприятие - Сливен, в обхвата на девет от териториалните поделения - Държавните горски стопанства в Смолян, Славейно, Смилян, Златоград, Ардино, Кирково, Крумовград, Момчилград и ДЛС "Женда" - Кърджали. От останалите стопанства в обхвата на ЮЦДП по-сериозни количества дървесина, повредена от абнотични фактори, бяха инвентаризирани в ДГС "Алабак" - Велинград, и ДЛС "Чепино" - м. Чехльово.

Видни наши учени - проф. Методи Русков (1928) и проф. Димитър Стефанов (1948) съ-

от снеголома, както и мозаечният характер на тези повреди правеха инвентаризирането и усвояването на повредената дървесина изключително трудно. Около 30 % от увредените гори се оказаха в недостъпни басейни, до които няма изградена пътна мрежа.

Увреждането на значимия обем повалена прясна дървесина върху голяма площ, както и повишените средни летни температури и продължителните периоди на засушаване доведоха да влошаване на санитарното състояние на засегнатите горски екосистеми. Увеличиха се

над 1 720 000 м³ стояща дървесина и са освободени 9432 дка горски площи. Те не са компактни комплекси, а са малки - 1-5 дка, и с мозаечно разположение (изключение правят площите, засегнати от фитопатогени). От самото начало при извеждането на принудителните и санитарните сечи експертите от ЮЦДП и териториалните му поделения установиха, че в около 85 % от освободените площи се наблюдават процеси на естествено възобновяване, като се среща и издънков, и семеен подраст от дъб и бук, както и от бял и черен бор. В същото време в малка част от

вършени теренни проверки се установи, че върху голяма част от площта се е появил естествен подраст от широколистни и иглолистни видове.

Ръководството на предприятието, както и лесовъдската колегия считат, че в тези случаи не трябва да се подхожда формално и да не се робува на утвърдените схеми за създаване на горски култури. Целесъобразно е след прецизно обследване да се маркират местата, в които няма възобновяване, и да се предвиди залесяване само в тези редуцирани площи. Успехът на новите насаждения

вно възобновяване и 389 дка са предвидени за залесяване, като в този обем се включва и залесяване след почистване на опожарена площ; ДГС - Смолян - 1278 дка, като върху цялата площ протичат процеси на естествено възобновяване; ДГС - Славейно - 971 дка, цялата площ се възобновява естествено; ДГС - Златоград - 935 дка, като 820 дка се възобновяват естествено, върху 70 дка се провежда подпомагане на естественото възобновяване, а върху 45 дка ще се извърши залесяване.

Според каноните на класическото лесовъдство, както

колегия от района показва, че от съществено значение за бъдещото състояние на младите горски култури и насаждения е в тях да се извеждат всички необходими лесовъдски мероприятия за оптимизиране на бъдещия състав и осигуряване на по-добри условия за растеж и развитие на ценните дървесни видове. За улесняване и оптимизиране на младите гори трябва да бъде подобро състоянието и гъстотата на горската пътна мрежа

Инж. Елин ЛИЛОВ
зам.-директор
на ЮЦДП - Смолян

Уязвимост на гори, повлияни от неблагоприятни въздействия

Тенденциите в общото затопляне на климата носят рискове за съхнене на горски екосистеми, като създават условия за нарушаване на тяхното състояние. Има направени климатични сценарии, според които процесите на засушаване ще стават по-интензивни. За югоизточната част на континента е вероятно бъдещи изменения на климата да допринасят за повишаване на колебанията във водния баланс и увеличаване на уязвимостта на горите към неблагоприятни условия.

За екосистемите, развиващи се по законите на природата, е присъщо саморегулиране, което се определя като способност постепенно да се възстановява нарушеното равновесие, да се възобновява нормалното функциониране на една или друга екосистема. Способността на биологичните системи да запазват състоянието си на вътрешно равновесие или да противостоят на промени в околната среда, се определя като хомеостаз. Само след период на еволюционно приспособяване може да съществува хомеостатичен контрол (Одум, 1975). Трябва да се подчертае, че екосистемите притежават хомеостатични механизми, които обаче имат предел. Извън него хомеостаз се нарушава и тогава е възможно да се прекрати съществуването на екосистемата.

Нарастващото влияние на глобални промени, климатичните аномалии, въздействието на природни стихии и други фактори допринасят за повишаване на уязвимостта на горите към неблагоприятни условия и намаляване на устойчивостта на горските екосистеми. Особено показателно в тази насока е съхненето. Състоянието на съхнели иглолистни култури се свързва със създаването им извън естествения ареал на разпространение на съставлящите ги дървесни видове. Основен проблем в тази област сега е съхненето на белоборови култури. Тъй като хомеостазата е резултат от еволюцията, новосъздадените екосистеми като някои горски култури имат ограничени възможности да запазват състоянието си на вътрешно равновесие или да противостоят на промени в околната среда.

Други причини за нарушения в състоянието на горите се свързват с каламитни проявления на насекомни вредители и болести, с масови повреди от екстремни природни явления, ветровали, големи суши, бурни ветрове, късни пролетни мразове и други. Кризисни екологични ситуации могат да възникват в горски екосистеми поради нарушено равновесие вследствие на влия-

нието на стихийни природни явления, антропогенни действия или други фактори.

За подобряване на състоянието на горите от голямо значение са овладяване на съхненето, оползотворяване на дървесината от засегнатите територии, провеждане на лесовъдска намеса с лесозащитни мероприятия, лесокултурна дейност и избор на подходящи видове за залесяване. Утвърждават се добри практики и се посочват мерки за подобряване на влошено състояние на горски екосистеми.

В засегнатите насаждения се извършва много напрегната работа, прилагат се методи за провеждане на сечи за борба със съхненето в горски култури и се създава организация за усвояване на изсъхналата иглолистна дървесина и почистване на обхванатите площи. Проблемите от абнотични и биотични въздействия в горите е имало и преди, но с професионалната работа на лесовъдите засегнатите площи са възобновявани. Всичко това допринася за подобряване на състоянието на горите.

На различни национални и международни форуми се разглежда влиянието на изменение на климата върху състоянието на горски екосистеми и справянето с проблемите, породени от природни бедствия, бурни ветрове, по-

жари и други неблагоприятни фактори. Засягат се въпроси за превенция и борба с абнотични и други въздействия, разглеждат се възможности за по-ефективна контролна дейност в горските територии, обсъждат се проблеми и практики от различни области на горското стопанство. Влошеното състояние на горски култури не е само български проблем, той е свързан с оцеляване на горите в югоизточната част на Европа.

При сегашните условия на изменение на климата у нас зачестяват по-продължителни безвалежни периоди, наблюдават се климатични аномалии, големи суши се редуват с поройни дъждове, възникват ветроломи, ветровали, снеговали и други неблагоприятни явления. От това произтича риск за уязвимост на горските екосистеми и нарушаване на тяхното устойчиво развитие. Особено показателни в тази насока са проблемите с горите, засегнати от природни бедствия и съхнене. Работата на лесовъда е свързана с непрекъснато голямо натоварване и отговорности и въпреки трудностите е постигнато много по стопанисването и подобряването на състоянието на горите.

Доц. д-р Надежда
СТОЯНОВА

След края на ловния сезон — Милост за дивата свиня!

Ловният сезон свърши, но ще гопомним с това, че не представителите на културния спорт, а безогледните ловни хайки бяха из поля и гори. Паднаха животните, паднаха и жертвите сред ловците. Защо е така? Защото някоя "умна глава" е решила, че дивата свиня се е навъдила на ловните стопанства. Затова прекомерно и може безогледно да бъде избивана. При това положение ловците образуват хайки, стрелят толкова животни, колкото и каквото им излезе пред пушката. След това си правят "героични" снимки с десетките убити животни.

В тази безогледна стрелба ловците не се съобразяват пред мерника им дали е майка или перспективен ловен трофей. Важното е животното да бъде по-голямо - за повече месо. Ловците не се съобразяват и с ловната наука и етика. И това продължава вече години наред. Под формата на подхранване постоянно подвърлят храна из ловните полета, където дебнат и убиват каквото им излезе. И това ако не е браконьерството в големи размери!

Как се ловуваше навремето, когато все пак имаше ред? Издаваха се разрешителни за ловните излети, в които вписваха броя на ловци - до 12 души, и броя на разрешените за отстрел животни - 1-2 прасета. За контрол присъстваше представител на горското стопанство. Така беше при

ловните дружинки, така беше и в ловните стопанства. Освен през ловния сезон, през цялата година се извършваше подборен отстрел с цел отглеждане на ловни трофеи. Подхранването на дивеча бе целогодишно, като особено стриктно това се спазваше в ловните стопанства. Затова имаше резултати и България с голям успех участваше в международните ловни изложения.

Много са отличените с медали ловни трофеи, главно от дивата свиня. На 12 октомври 1986 г. бе отстрелян глиган, с чийто трофей от 158 т. по СИС бе подобрен световният рекорд от 1930 година. Крайната цел на стопанисването на дивеча е добиването на капитални трофеи, защото те носят престиж на държавата на международните ловни изложения и сериозни приходи от ловния туризъм. Помислено бе и за компенсация на щетите от дивеча - държавата отделяше средства за това.

Днес, при това вандалско и браконьерско ловуване, България едва ли ще има посочените успехи, а и жертвите между ловците ще са неизбежни. Дано компетентните органи, учените и природозащитниците вземат сериозни законодателни мерки в това отношение. Милост за дивата свиня! Спрете браконьерството!

Христо ХРИСТОВ

Годишнини

Инж. Руси
РУСЕВ
на 75 години

Роден е на 19.12.1942 г. в Габрово. Дипломира се като инженер по горско стопанство във ВЛТИ през 1964 година. Започва работа като началник на ГТУ в Горско стопанство - Габрово. От 1978 г. е зам.-директор, а по-късно - директор. След 1999 г. е изпълнителен директор на ЕАД "Узана - 99".

От началото на службата си в горите инж. Руси Русев се изгражда като лесовъд с висок професионализъм и със значителни резултати в горскостопанската дейност, механизирването на процесите в дърводобива и строежа на горски пътища в района, където служи в продължение на повече от 38 години.

Инж. Лазар
БЕЧЕВ
на 75 години

Роден е на 28.12.1942 г. в с. Рибарица, Ловешка област. Завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1966 година.

След дипломирането си постъпва на работа в Горско стопанство - Рибарица, където завършва трудовата си кариера през 2005 година. Преминува през всички длъжности в стопанството. Директор на стопанството е в продължение на близо 20 години (1985-2005).

На всички длъжности, които заема, инж. Бечев работи активно за опазване и умножаване на богатото природно наследство на Стара планина. Участва активно в разширя-

ване на резервата "Царичина", обособяване на природната забележителност "Черни рът" и Националния парк "Централен Балкан".

Под ръководство на инж. Бечев на територията на ГС - Рибарица, са създадени жизнени млади букови насаждения, днес добре оформени гори в отлично състояние.

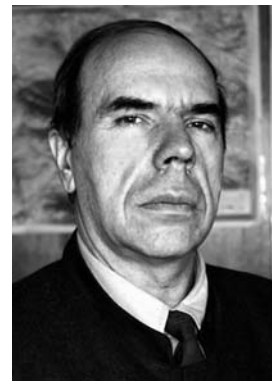
Инж. Бечев е сред инициаторите и радетелите за ограничаване на интензивното ползване на буковите гори и за създаване на най-добри условия за естественото възобновяване на горите не само в района на Рибарица, но и в цялата страна.

Д-р инж.
Йордан
РУСЕВ
на 75 години

Роден е на 19.01.1943 г. в Смядово, Шуменска област. Висше образование получава във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1968 г. и започва работа като началник на ГТУ в Горското стопанство в Цонево. Известно време е зам.-директор и директор на ГС - Смядово. От 1980 г. постъпва в РДГ - Варна, където от 1991 г. до пенсионирането си през 2006 г. е зам.-директор.

Д-р инж. Йордан Русев е

изявен специалист в областта на стопанисването на широколистните гори. Неговият многогодишен опит е обобщен в докторската му дисертация по стопанисване на смесените широколистни гори в Източна Стара планина. Успешно ръководи и внедряването на нови технологии в дърводобива. Съавтор е на сборника "125 години управление на горите във Варненския регион".

Инж. Йордан
ВЛАДОВ
на 70 години

Роден е на 01.01.1948 г. в гр. Сандански, Благоевградска област. През 1973 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство". Дейността си започва в Горско стопанство - Благоевград, където участва и ръководи създаването на хиляди декари нови гори. От

1991 г. постъпва в РДГ - Благоевград, където е специалист по стопанисването на горите, а от 2004 г. - зам.-директор.

Инж. Владов има значителен принос в опазването на горите и отглеждането на младите насаждения в Благоевградска област.

Съюзен живот

Заседание на Управителния
съвет на СЛБ

На 7 декември 2017 г. се проведе заседание на Управителния съвет на Съюза на лесовъдите в България. По традиция с едноминутно мълчание и ставане на крака членовете на Управителния съвет отдадоха почит на починалите членове на Съюза.

Проф. д-р Иван Палигоров - председател на СЛБ, представи отчет за дейността на Съюза за периода април-ноември 2017 г., който бе обсъден и приет с допълнения и бележки, направени по време на обсъждането.

Управителният съвет взе решение за свикване на Общо събрание на сдружението на 07.03.2018 г. от 10.30 часа в зала № 4 на централната сграда на Лесотехническият университет, София, бул. "Климент Охридски" № 10. В съответствие с изискванията на чл. 20, ал. 2, от Устава на СЛБ Управителният съвет определи норма за представителство за общото събрание - членовете на УС плюс 1 делегат на 150 членове, а при организации с над 150 членове - по двама делегати.

На основата на предста-

вената информация и високият резултат от проведенния курс "Горска педагогика" - второ ниво, заявената готовност на Томас Башни от Австрия, секретар на Съюза на европейските лесовъди, и след проведеното обсъждане Управителният съвет на СЛБ прие принципно решение за организиране на мастерклас по горска педагогика през 2018 година. Подробна информация за организацията и провеждането на класа ще бъде представена на заседанието на Общото събрание през март 2018 година.

В отговор на писмо от зам.-министъра на земеделието храните и горите Атанас Добрев за актуализиране на състава и възобновяване на работата на Националния съвет по горите УС на СЛБ утвърди за представител в Съвета председателя на СЛБ проф. д-р Иван Палигоров, а при негово отсъствие - д-р инж. Анна Петракиева, зам.-председател.

Бяха поставени за обсъждане и някои организационни въпроси.

Инж. Боян БОЯДЖИЕВ

Отворени писма

Публикуваме пълния текст на отворени писма от служителите на ДГС - Габрово, и от младите лесовъди от държавните горски стопанства от Габровския регион, придружени с имена и подписи и изпратени на 1 декември 2017 г. до УС на СИДП - Габрово, зам.-министъра на земеделието, храните и горите, народните представители от Габровския изборителен район, омбудсмана на Република България, СО на ФСОГСДП към КНСБ, СРС на КТ "Подкрепа".

Уважаеми госпожи и господа,

Долуподписаните служители на Държавното горско стопанство - Габрово, се видяхме принудени да дадем гласност на сериозни проблеми, които пречат да изпълняваме спокойно служебните си задължения.

Вече няколко години сме подложени на системен тормоз от т.нар. дървена мафия и няколко нейни слуги в държавното стопанство. Тази шепа хора ние сме принудени да наричаме свои колеги, макар поведението им да е далеч от колегиалното. Всеки ден виждаме как то е продиктувано единствено от частния интерес вместо от призванието на нашата професия - да удовлетворяваме обществените потребности от дървесина, като опазваме гората и се грижим за нея.

По време на управлението на бившия директор на стопанството и негов личен приятел Красимир Илиев имаше сериозни репресии

към служители, масови уволнения или подтикване към напускане на служителите. ДГС - Габрово, бе поставено в ситуация на финансов колапс и което още по-лошо - нетърпима работна среда, изпълнена със страх и нерви.

Един от най-отявлените противници на обществен интерес и защитник на личните изгоди, този наш "колега" - Станимир Колев, неپرестанно спекулира със синдикалната защита, от която се ползва, бидейки председател на СО на ФСОГСДП към КНСБ, и упражнява ежедневен тормоз на всеки един от нас в дните, когато е на работа.

От няколко месеца той е осъден, с влязла в сила присъда - заради закана за убийство, отправена с насочено огнестрелно оръжие. Вината на "колегата" ни Колев е доказана и на двете инстанции. Със самочувствието на несмения като председател на синдикатите от

КНСБ и получаващ тяхната подкрепа като такъв, въпреки осъдителната си присъда той не промени поведението си, нито започна да спазва трудовата дисциплина. Продължителните болнични, неплатени и платени отпуски са негово виждане за служител на трудов договор.

Пасивната му агресия не просто уврежда психоклимата в работния колектив, но и буквално ограничава нашата възможност да работим ефективно поради непрестанните неоснователни доноси и сигнали, изпращани от "достойни" лесовъди до различни инстанции и медии. Многобройните и всевъзможни проверки, които се извършват в стопанството, отнемат време и разпиляват енергията, която иначе се влага в текущите ни задължения.

През последните месеци, откакто ДГС - Габрово, има нова ръководство, работата се оптимизира, резултатите на стопанството се подобри-

ха, за първи път се осъществяват реални търгове за продажбата на дървесина. Това не е изгодна за някои фирми, които явно силно желаят да се върне старото положение и ръководство.

В последните дни се създаде такова напрежение от поредните "проверки по зрителски сигнали", която прави атмосферата повече от нетърпима.

Молим всички, които имат власт над ситуацията, да вземат мерки по гореизложеното. Молим и КНСБ да преразгледа становището си, според което влязлата в сила присъда на Колев не представлява пречка той да бъде председател на Синдикалната организация в стопанството.

Искаме да бъдат защитени нашите права - правото на лична сигурност и правото на работа в нормална среда.

Служители
на ДГС - Габрово

всички ни спъват и мачат по пътя напред, създавайки ни образ на измамници, престъпници и некадърници?

Как да защитаваме достойнството и професионализма си, когато по-висшестоящите инстанции мълчат?

Как и защо да останем в системата на горите?

Защо позволявате нашият имидж да се изгражда на база лични интереси и причисляването на всички нас към "дървената мафия"?

В Лесотехническият университет ни учат да сме достойни и горди да се наречем лесовъди, но завършвайки и стъпвайки на пътя на професионалната реализация, се

сблъскваме с грозната истина - хора, скандиращи "Осякохте гората, престъпници!"

Това ли е всичко, което може да ни предложи България, и ако е така, защо народът продължава да се възмущава от нарастващ брой "заминаващи" по термините на летищата?

Молим Ви горещо да предприемете мерки в защита на лесовъдите на България и апелираме към справедливост за всички служители, работещи в държавния горски сектор!

С уважение младите
лесовъди от държавните
горски стопанства на
Габровския регион

Създаване на условия за инвестиране в нова техника и технологии в дърводобива

На 11 януари по инициатива на ИАГ при МЗХГ се проведе първата от поредица работни срещи, посветени на създаването на условия за инвестиране в нова техника и технологии за работа в горите на тема "Проблеми в дърводобива". Срещата бе открита от инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ, и водена от д-р инж. Ценко Ценов - директор на Дирекция "Гори и лесовъдски дейности" в ИАГ. В заседанието на работната група участие взеха Борислав Симеонов, инж. Тони Кръстев, инж. Валентин Чамбов, инж. Олег Илиев, инж. Елена Величкова от МЗХГ и ИАГ, както и представители на браншови организации на бизнеса в областта на дърводобива и дървопреработването - Красимир Дачев от "Свилоса" - Свищов, и председател на Асоциацията на дървопреработвателите в България, Николай Банков и инж. Иван Искров от "Кроношпан", инж. Валентин Новаков от "Гора-инвест" - Русе, инж. Иван Пенков - председател на Асоциацията на дърводобивните фирми в България, инж. Мильо Велчев - бивш собственик на дърводобивна фирма, извършваща добив на дървесина и извоз с въжени системи, инж. Андрей Миленков от "БГ Форест", акад. Александър Александров, проф. д-р Со-

тир Глушков от Института за гората при БАН, доц. д-р Димитър Георгиев от Лесотехническият университет, директори на държавни горски предприятия - инж. Дамян Дамянов, инж. Цветелин Миланов и инж. Веселин Нинов, д-р инж. Георги Гогошев - зам.-директор на РДГ - Благоевград, инж. Съби Димитров - директор на ДГС - Златоград, проф. д-р Иван Палигоров - председател на Съюза на лесовъдите в България.

Инж. Григор Гогов посочи необходимостта от решителни действия за създаване на условия за инвестиции в съвременна техника и технологии при добива на дървесина от горите. С актове на изпълнителния директор са създадени работни групи за подготовка на изменения в подзаконовите нормативни актове.

Макар и закъсняла, широко дискусия върху наложителните промени в нормативните документи е необходима. Бяха дискутирани въпросите, свързани с възможностите за създаване на условия в дърводобивната дейност да навлезе съвременна техника и технологии, необходимостта от комплексна промяна на нормативната уредба. Промяната е необходима, за да се гарантира стабилизиране на дърводобивните фирми,



Част от участниците в първата работна среща на тема "Проблеми в дърводобива"

което може да бъде постигнато при създаване на условията за инвестиции в нова техника и технологии за дърводобив.

Бяха поставени въпросите за новите изисквания на индустрията за преработка на дървесината, основаваща се на принципите на открития европейски пазар и разширяващото се използване на дървесна биомаса за производство на енергия. Бе отчетено, че трябва да се пристъпи към решаването на проблемите с непрекъснатото обучение и квалификация на работниците и операторите на машини в дърводобива за повишаване на производителността с внедряване на модерна техника и технологии.

Въпросите с ниското заплащане и икономическата миграция на работници-

те в други сектори или в чужбина, липсата на сигурност у предприемачите, които не могат да поемат риск за инвестиции в скъпа техника, също намериха място в дискусиата. Бе отбелязано, че проблем създават и приетите в нормативната база промени, свързани с удължени възобновителни периоди, налагането на ниска интензивност на сечите, което не позволява висока производителност и влошава икономическите показатели.

Присъстващите се обединиха около мнението, че е необходимо да се разработи комплекс от промени в различни компоненти на нормативната уредба, което налага широка дискусия и отчитането на интересите на всички заинтересовани страни.



Позиция

Трябват ни хора честни, компетентни и трудолюбиви!

Представям мнения на хората, с които разговарях - ръководители на ДГС и ДЛС, началници на участъци, техници-лесовъди и горски, собственици и управители на частни дърводобивни фирми, секачи, прикачвачи, мотопристи на въжени линии. С някои от техните предложения не съм съгласен, но съм коректен и ги представям. Въпросите ми към всички бяха: "Коя е причината, за да напускат работещите в дърводобива с въжени линии? Какво трябва да се направи, за да се решат нагледните проблеми?" Ето и обобщените отговори.

- Фалшиви лесоустройствени проекти (неточни като данни).

- Видът на сечта се планира не по лесовъдски изисквания - според състоянието на насажденията, а по някакви конюнктурни съображения, заложили в ЛП.

- Теренните условия във високопланинските райони не позволяват многоостранен подход в насажденията при извоза. Изискванията на Наредба № 8 са неприложими.

- Дългосрочните сечи

във високопланинските райони са икономически необосновани и вредни за гората. Подрастът прераства, вдървява и всяко последващо влизане го унищожава или уврежда. Трябва да се върне краткосрочно-постепенната сеч.

- Маркирането на насажденията да става след трасиране и проектиране на въжените линии и последващото маркиране да бъде съобразено с технологичните възможности на въжената линия.

- Дърводобив с въжена линия да се предвижда там, където обемът на маркираната маса е достатъчно висок, за да е положителен крайният икономически резултат.

- Ако просеките преминават през частни гори, ГС предварително да е сключило споразумения и да е оформило необходимата документация със собствениците.

- ГС да извършва строителство, ремонт и текущо поддържане на пътищата до дърводобивните обекти.

- Цените за добив с въжени линии, които държавата

дава, са в повечето случаи под реалната себестойност.

- Електронните търгове да са за добив "на корен", а не разделно (добив и покупко-продажба).

- Държавата да помогне на бизнеса с нова техника и пътища (по европейски програми).

- Техниката е стара, амортизирана, няма резервни части, а тези, които се правят, са скъпи и некачествени; новата техника е скъпа и закупуването ѝ би довело до фалит всяка обикновена дърводобивна фирма.

- Работниците настояват при нормална производителност да се гарантира средномесечен доход на човек над 1200 лв. (чисто).

- Често бригадите нямат достъп до обектите поради лошо състояние на пътищата, бездействат с дни, а дървени материали не се експедират. Според тях причината е слаба организация.

- Много "бумашина", която с нищо не подобрява дисциплината на сечта.

- Корупцията и кражбите от горите продължават. На места са в особено големи

размери. Оправданията са, че това е единственият начин за оцеляване при тези ниски доходи.

- Липсва реална конкуренция и пазарна икономика. Цари деморализация и демотивация.

- Заплащането и условията на труд в Западна Европа са много по-добри и вече има установени контакти и договорени дългосрочни действия. Нашите работници напускат, отиват там, работят известен период и се връщат с големи суми спестени пари. На старите си работодатели тук поставят неизпълними финансови условия, за да се върнат на работа.

Помня думите на баща ми: "Дядо ми, Бог да го прости, е бил файтонджия. Преди повече от петдесет години ми каза, че може да имаш най-хубавите коне и най-красивия файтон, но ако нямаш файтонджия - нямаш нищо." Решаването на проблемите, които споделих, е напълно възможно, но за това са нужни хора - честни, компетентни и трудолюбиви!

Инж. Мильо ВЕЛЧЕВ

Годишнини

Инж. Минчо ИВАНОВ на 75 години



Роден е на 03.01.1943 г. в с. Вълчан дол, Смолянска област. Завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1969 година. Постъпва като лесничей в бившето Горско стопанство - Давидково, на което от 1973 до 1979 е директор.

От 1979 г. работи в ГС - Славейно, където през 2007

г. се пенсионира като зам.-директор.

Инж. Минчо Иванов се изиявява като добър и старателен лесовъд, вложил всички сили в правилното стопанисване и опазване на горите. Той е сред възстановилите Дружеството на СЛБ в Смолянския регион и негов активен член.

Инж. Илия СБИРКОВ на 70 години



Роден е на 28.11.1947 г. в с. Смилян, Смолянска област. Дипломира се през 1970 г. във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство". Започва работа като началник на ГТУ в Горско стопанство - Смолян. През 1973-1976 г. работи в ГСК - Смолян, след това отново в ГС - Смолян.

От 1979 г. е гл. специалист в Районната инспекция по опазване на природната

среда, където отговаря за горите със специално предназначение. От 2002 г. до пенсионирането си през 2010 г. е експерт по охраната на горите в РУГ (РДГ) - Смолян.

Инж. Сбирков е изявен лесовъд, познат на лесовъдската колегия като добър и принципен професионалист, радетел за увеличаване и опазване горското богатство в Родопите.

Традиция

Уважение към заслужилите лесовъди

На 20 декември м.г. Сдружението на ветераните от горското стопанство и горската промишленост - София, към СЛБ на традиционната си среща почете своите членове, навършили кръгли годишнини през 2017 година. Председателят на СЛБ проф. д-р Иван Палиго-

ров благодари за приноса на лесовъдите ветерани в изграждането и развитието на горското стопанство, горската промишленост, висшето лесотехническо образование и науката и връчи на юбилярите поздравителни адреси.



На снимката (от ляво надясно): председателят на Съюза на лесовъдите в България проф. Иван Палигоров с ветераните инж. Райко Шаварски - 85 г., инж. Лилиана Трифонова - 75 г., проф. Цвета Найденова - 85 г., ланд. арх. Надежда Бойчинова - 85 г., инж. Алекси Алексиев - 80 години

Уважаеми читатели, Редакцията на в. "Българска гора" отваря дискусия и разчита на вашето мнение по проблемите на: възобновяването на горите след повредите; създаването на условия за инвестиции в дейностите в горите.

Вашите материали можете да изпращате на електронната поща на вестника: bggoga@abv.bg или на адреса на редакцията: София 1303, ул. "Антим I" № 17, за в. "Българска гора".

Лесозащитни станции

Лесозащитната станция - София: традиции и перспективи

Във фитосанитарно отношение ЛЗС - София, обслужва горските територии на СЦДП - Габрово, СЗДП - Враца, и ЮЗДП - Благоевград, на обща площ 1 380 249 хектара. Те включват 426 812 ха иглолистни и 953 437 ха широколистни гори, при надморска височина от 25 м - по поречието на Дунав и вътрешните реки до 2925 м - на връх Мусала. Това предопределя и многообразието на фитосанитарни проблеми и предизвикателства, стоящи за разрешаване пред колектива на станцията.

След втората половина на XX в. настъпва коренна промяна в екологичната обстановка за развитието на горските екосистеми, влошава се здравословното състояние на горите и нараства нуждата от дървесина. Възниква необходимостта от въвеждането на нови системи и структури за решаването на проблемите, свързани с новите предизвикателства пред горите и околната среда. В началото на 1960 г. работна група, включваща проф. Димитър Стефанов, Боньо Петков, Тодор Балов, Васил Вътов, Йордан Петков, Боян Александров, развива идеята за създаването на специализирани звена в системата на горите, които да бъдат мост между науката и практиката в лесозащитата, а по заповед на министър проф. Мако Даков от 01.03.1960 г. се откриват трите Лесозащитни станции - в София, Пловдив и Варна. В тях са изпратени подготвени специалисти, познаващи лесозащитата и добри организатори.

След първата половина на XX в. подходите на класическата растителна защита не могат да отговорят на практическите потребности на горите и дейността на лесозащитните станции.

Една от първите задачи, която си поставя колективът на Лесозащитната станция - София, е запазването на биологичното разнообразие и устойчивото развитие на горските екосистеми, като започва изграждането на система за лесопатологичен мониторинг. През 1960-1962 г. са организирани 250 постоянни (стационарни) площи за системни наблюдения в основните огнищата на най-важните болести и насекомни вредители в горите, разработени са основите на методика за прогнозиране на очакваните нападения, проведени са и първите опити за използване на уловките като метод за контрол върху популацията на гъботворката и други.

Отчитайки вредното въздействие на "ДДТ" и другите химични препарати върху горските екосистеми, дейността на станцията се насочва към ускорено внедряване на биологични методи за защита. Внедрена и усъвършенствана е технологията за производство и разселване на полезна ентомофауна и горски мравки, създават се нектароносни ниви за привличане на полезни насекоми. В периода 1971-1979 г. под ръководството и пряко участие на научни работници от ИГ при БАН, ВЛТИ и ИЗР се извършва изпитване на биологичните препарати "Ентобактерин", "Диспарин", "Дипел", произведени на базата на *Bacillus thuringiensis*. Обособяват се лабораториите по горска ентомология, фитопатология и биометода.

Сериозно постижение на лесозащитната практика е активното участие от 1960 г. и сега на специалистите от ЛЗС - София, в разработването и масовото прилагане на биометода за борба с насекомните вредители по горите, което извежда страната ни на водещо място в Европа и света. Успехите са постигнати в тясно сътрудничество с Института за гората при БАН, ЛТУ, Българската агенция по безопасност на храните. Години наред се изпитват и внедряват в практиката нови поколения биологични продукти като "Трейсър 480 СК", произведен на базата на *Spinosad saharomycetes*, намерил широко приложение в лесозащитата у нас, включително и срещу ръждивата бороволистна оса, и реално е единственият продукт за биоборба с нея. В периода 1988-1999 г. са регистрирани биологични растителнозащитни про-

дукти "Форей 48 В", "Форей 96 В", "Батик", "Кондор", "Д-стоп"), както и хормоналните "Димилин", "Форестър" и "Мимик" за борба със златозадката и други листогризеци насекоми.

С помощта на ИГ при БАН бе усъвършенствана системата за мониторинг върху биоecологията на ръждивата бороволистна оса, която е типичен вредител за борови насаждения и култури в Регионалните дирекции по горите в Благоевград и Кюстендил. Доказа се, че вредителят изпада в диапауза, което налага повишено внимание при есенното лесопатологично обследване и стриктно спазване на изискването на всеки 0.3 ха да се изпращат за анализ в лабораторията какавидите, събрани от 1 м² горска постилка.

Боровата процесия е другият основен насеком вредител с постоянно присъствие в иглолистните дендроценози на територията на Регионалните дирекции по горите в Благоевград, Кюстендил и София. В продължение на десетилетия в тясно сътрудничество с ИГ при БАН са усъвършенствани методите за прогнозиране и прилагане на авиобиологичната борба с вредителя чрез ултрамалообемно третиране с растителнозащитни продукти. Борбата се извежда през септември-октомври, а в станцията се прие, че най-правилно е краткосрочното прогнозиране на очакваните нападения в периода юли-септември.

През последните 20-25 г. се установи преминаването на короядите, главно по иглолистните дървесни видове, в каламитет. Присъствието на короядите е отбелязано още в зората на организираното горско стопанство у нас (Беров, П., 1896; Митрев, Й., 1896). В средата на 20-те години на миналия век короядите преминават в каламитет, с периоди на затишие и засилване (Русков, М., 1928, 1937; Стефанов, Д., 1948), което още тогава авторите свързват с подценяването на отгледните сечи и поддържането на фитосанитарния минимум. В здравата гора тези насекоми играят ролята на вторични вредители и способстват за ускорено разлагане на отмиращите дървета. При наличие на огромно количество увредена от екстремни природни фактори дървесина, при неотгледани гъсти култури и естествени насаждения с пълнота над 0.8 и на възраст между 35-55 г. от вторични те се превръщат в първични и преминават в каламитет (Русков, М., 1928, 1937; Цанков, Г., 1959; Найденов, Я., 1993, 2010, 2013).

С настъпилите промени в собствеността и организационната структура на горското стопанство у нас през 90-те години на XX и началото на XXI век се появяват нови предизвикателства пред лесозащитата - отново има каламитетното проявление на короядите, в най-силна степен в районите на РДГ - Кюстендил, София и Благоевград; в частните и общинските гори трудно се провеждат предписаните лесозащитни мероприятия; негативно е отношението на обществеността към санитарните сечи; подценява се извеждането на отгледните и санитарните сечи. В последното десетилетие на XX в. значителна част от иглолистните култури в района на ЛЗС - София, на възраст 35-45 г., с пълнота 0.8, са без изведени отгледни сечи. Данните от лесопатологичните обследвания на станцията след 1997 г. и заключенията на Експертната оценка за състоянието на горските култури и някои горски насаждения в България (Донов, В. и др., 1991) позволяват в доклада пред националното съвещание по лесозащита през 1993 г. да се направи прогнозата за засилване на нападенията от короядите и разширяване на обсега на действието им, както и за влошеното здравословното състояние на иглолистните култури и издънковите дъбови гори. Класическите мерки за ограничаване на разпространението на короядите, както сочи и добрата лесовъдска практика у нас, се изразяват в залагането на ловни дървета и незабавното усвояване на

ветровалната, снеговалната и опожарената дървесина, а за нуждите на мониторинга и прогнозата - на феромонови уловки. Но по организационни и най-вече - икономически причини, класическите мерки за ограничаване на разпространението на короядите не бяха извършени в оптимални срокове. Няма съмнение, че малките по площ и запас короядни петна не са атрактивни за дърводобивните фирми и залагането на ловни дървета не е възможно. Известно е, че когато санитарните сечи срещу короядите не се извеждат своевременно, намножаването им става лавинообразно и се стига до "предизвестно" влошаване на състоянието на иглолистните насаждения и култури на възраст 35-45 години.

Гъботворката (*Lymantria dispar* L.) е един от основните вредители в горското стопанство. След като има каламитетната проява през 2005 г., през 2012 и 2014 г. вредителят излиза от фаза "латентно състояние" и преминава в каламитет в Северозападна България. Мониторингът върху биоecологията, плътността и числеността на вредителя чрез феромонови уловки и теренни обследвания в стационарните обекти на станцията продължава.

В началото на 90-те години на XX в. са заложени опити за интродукция на ентомопатогенната гъба *Entomophaga mymayga* в нашата страна. Това е перспективен природоцелесъобразен метод за ограничаване на популацията на гъботворката, но трябва да се има предвид, че ентомопатогенното действие на гъбата се проявява при специфични условия, благоприятни за развитието на ентомопаразита и неблагоприятни за ларвите на насекомото, което налага продължаване на мониторинговите наблюдения.

Дъбовите гори в района на ЛЗС - София, в преобладаващото си мнозинство са издънкови, със сравнително понижени защитни функции. По тази причина в тях, както и в акациевите насаждения, в края на XX и началото на XXI в. има ясно изразени процеси на съхненето и разграждането. С активното участие на специалистите от станцията и в резултат на навременните санитарни сечи здравословното им състояние постепенно се нормализира. Типични примери за това са издънковите дъбови и церови гори, най-вече в района на РДГ - Велико Търново, в ДГС - Ихтиман, в които чрез система от навременно изведени санитарни, отгледни и главни сечи е избегнато масовото съхнене, описано в някои церови насаждения в Североизточна България. Благодарение на навременните санитарни сечи, предписани от специалистите от ЛЗС - София, и изведени въпреки съпротивата на някои "специалисти" по стопанисване, издънковите акациеве насаждения подобриха здравния си статус.

Богат практически опит бе натрупан в мониторинга и прогнозирането на нападенията от педомерки (*Geometridae*) и листожавачки (*Tortricidae*), характерни за широколистните горски екосистеми. При каламитетното проявление на златозадката (*Euproctis chrysorrhoea* L.) експертите от станцията и научните работници от ИГ при БАН извършиха регистрация на биологични продукти за борбата с тези вредители.

Успешната работа на ЛЗС - София, се дължи на редица добри специалисти - инж. Николай Тошков, инж. Владимир Владимиров, инж. Юлия Младенова, инж. Мария Коларова, инж. Валентин Чолашки, инж. агр. Вира Роснева, инж. Антонина Георгиева, биолога Нели Петрова, инж. Рени Бечева, инж. Костадин Мъгев, инж. Наджи Хаджисюлейман, инж. Кремена Велева, д-р Валентина Маринова. Усилията на някои от тях бяха увенчани със защита на кандидатски дисертации и следдипломни специализации.

Не трябва да забравяме и приноса на ръководителите на ЛЗС - София - д-р Васил Вътов (1960-1971 г.), инж. Иван Терзиев (1971-1984 г.), инж. Стоян Захов (1984-1988 г.),

инж. Ромил Бобев (1988-1991 г.), инж. Стефан Балов (1991 г.) и доц. д-р Янчо Найденов (1991-2017 г.).

Почти 60 години ЛЗС - София, работи в ползотворно сътрудничество с Института за гората, Министерството на земеделието и Биоцентъра - Зренянин, в Сърбия, със станциите по лесозащита в Румъния. Посещава на е от световноизвестни специалисти по лесозащита - проф. д-р Челерино - експерт по лесозащита при ФАО и директор на Института по лесозащита към Университета в Торино; проф. Мара Табакович - от Института за гората на Сърбия; проф. Шмид от Университета в Хановър; проф. Саша Орлович - директор на Института за равнинно лесовъдство - Нови Сад, Сърбия. Специалисти от станцията участваха в КОСТ акцията "Приложение на хербицидите в горското стопанство" - през 2007 г. в България и 2009 г. в Дания, в много балкански и европейски симпозиуми и семинари.

В духа на създаваните традиции и приемственост в продължение на десетилетия научни работници от Института за гората при БАН, Лесотехническият университет, Института по защита на растенията, ОСБГДВ - Свищов, и ОСДГ - Бургас - проф. Димитър Стефанов, проф. Бонко Зашев, проф. Георги Ганчев, ст.н.с. Роза Григорова, ст.н.с. Евгения Виденова, ст.н.с. Марин Керемедчиев, ст.н.с. Пенка Цанова, доц. Иванка Даскалова, проф. Георги Цанков, чл.-кор. проф. Пламен Мирчев, проф. Георги Георгиев, чл.-кор. проф. Боян Роснев, проф. Стоян Златанов, доц.д-р Здравко Сталев, оказваха методическа и практическа помощ на ЛЗС - София. Доказателство за това са многобройните общи публикации и разработки. Станцията бе в основата на организираните петдневни курсове по лесозащита през 1992-1993 г., през които преминаха всички специалисти по лесозащита от РДГ и техните поделения, и в издаването на "Бюлетин по лесозащита". Специалисти от станцията подготвиха редица издания - "Наръчник по лесозащита за горските стражари" (2006), "Болести и насекоми вредители при тополите и върбите" (2002), "Наръчник по тополовство" (2017), "Болести и насекоми вредители в горските разсадници" (2007), съавтори са на "Ръководство по лесозащита" (2006) и автори на много статии в специализирания печат. Предстои издаването на "Болести и насекоми вредители по дървесните видове".

Изключително плодотворна и полезна е и съвместната дейност на станцията с ЮЗДП, СЗДП, СЦДП, Регионалните дирекции по горите в Берковица, Ловеч, Велико Търново, София, Кюстендил, Благоевград, ЦЛКР при БАБХ и регионалните й поделения, Института "Пушкарров", ИГ при БАН, ЛТУ, ИАГ, МЗХ и други.

Във връзка с изготвянето на прогнозата за очакваните нападения от болести, вредители и други повреди, прилагането на съвременни методи и средства за лесозащита, както и по специфични за отделните райони проблеми, свързани със здравето на горите, се провеждат ежегодни семинари - инструктажи и обучения със специалистите от Държавните горски предприятия - Враца, Благоевград и Габрово, РДГ, ДГС и ДЛС от района на станцията, както и със специалистите от общинските горски служби и стопанства, експертите от Природните паркове "Витоша", "Врачански Балкан", "Персина", "Българка", "Рилски манастир" и "Беласица", лесовъди на частна практика.

Има едно професионално правило - когато нещо работи добре, то не само създава добри традиции, то трябва да продължи да работи. ЛЗС - София, със своята дейност ще бъде мост за обединяване на науката и практиката, работещи за пълноценни и здрави гори на страната.

Инж. Николай СТОЯНОВ
директор на ЛЗС - София

Представяне на нова книга

На 30 октомври м.г. в залата на ФНТС Дружеството на ветераните от горското стопанство и горската промишленост към СЛБ с председател инж. Георги Петрушев организира представянето на книгата на инж. Кирил Първанов "За Димитър Стефанов отблизо".

Проф. Стефанов (1904-1961) е един от изявните дейци в областта на горската фитопатология и ентомология у нас, учен, преподавател, ректор на ВЛТИ (сега ЛТУ). В книгата са описани не само делото, но и животът на един всеотдаен към гората лесовъд. Издаването на творбата стана възможно благодарение на инж. Първанов - дългогодишен деец и ръководител в мебелното производство, автор на пет книги за историята на българските мебели и дървообработването и съпруг на дъ-



щерята на проф. Димитър Стефанов, както и с финансовата подкрепа на инж. Алекси Алексиев.

Пред аудиторията книгата бе представена от акад. Александър Александров (снимката), който с много топлина разказа за живота и делото на проф. Стефанов, а за автора на книгата сподели: "Описвайки, макар и косвено, сложното и бурното време тогава, авторът не е попаднал в плен на полити-

чески пристрастия, въпреки че проличава неговата гражданска позиция. Читателят на тази книга може да научи малкоизвестни факти за личността на проф. Стефанов, за времето, в което е живял и творил, и за сплотеното му семейство, което е било пристан и отдиш и му е носело радости и удовлетворение от успехите на децата".

В обсъждането на книгата участваха проф. Панайот Панайотов, проф. Христо Шехтов, проф. Георги Цанков.

Развълнуван, инж. Кирил Първанов сподели, че се е постарал с искрен разказ за житейския път, принос и духовния образ на проф. Димитър Стефанов да запази паметта за поколенията практически дейци и учени, допринесли за развитието на лесовъдството в България.

Б

Среща на бивши служители и работници от ГС - Рилски манастир

На 14 октомври м.г. бившите служители на ГС - Рилски манастир, се събраха на традиционната среща в крайпътното заведение "Горхим". Във времето, когато бяхме на работа, този обект беше Горски пункт, в който живееха горски служители. В съседство беше и долната станция на въжната линия.

Срещата бе уважена от 28 души, между които и съпруги на бивши служители. Сред участниците в традиционната сбирка бяха инж. Борис Бузов, инж. Климент Мавров, инж. Камен Гълъбов, инж. Михаил Михайлов, инж. Евгени Димитров, Здравко Тенев, инж. Маргарита Маврова и Мариана Попниколова - ръководители, служители и работници в стопанството.

Отдадени на спомени за



хубавите мигове, които изживяхме в дните, които сме посветени на изпълнение на производствените задачи в най-трудното, с изключително стръмни терени, стопанство, си дадохме сметка, че сме работили с много всеотдайност и любов. Най-екологичният начин за извозване на дървесината в ГС - Рилски манастир, бе с помощта на въжната линия, като се използваха трасетата Дранга-Ланга, Стамов андък, Дяволски

води, Джамбево, Мравуляка и Елешница. Припомниме си и успехите, и трудните моменти, с които винаги успяхме да се справим благодарение на неизчерпаемия ни оптимизъм и желание за работа.

Не липсваха семейни истории, а доброто си настроение изразихме и в хората, и в пожеланията да се срещнем отново догодина.

Инж. Михаил МИХАЙЛОВ

Нови книги



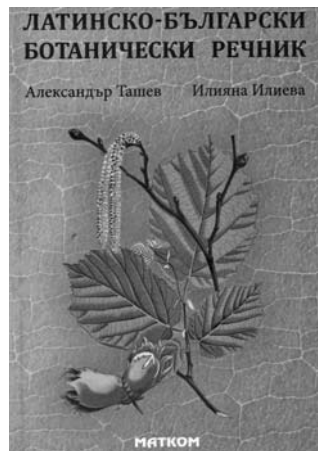
Д-р инж. Светозар Димитров Михайлов. *Благоевградско лесничество - записани истории за гората и хората*. 2017 г., 112 стр.

Горското стопанство в Благоевград има богата история, защото като администрация съществува повече от един век. Всеки период от развитието му е записал славни страници и благодарение на д-р инж. Светозар Михайлов, лесовъд и ръководител от Благоевградския регион, тя е разказана в тази книга.

Изданието съдържа 13 основни глави, в които вековната история на стопанството оживява в цифри и факти, в личности и приноси на работещите през годините ръководители и горски

служители и работници. Допълнена с архивни и съвременни снимки, книгата увенчава дългогодишната издирвателска работа на автора, макар че той скромно споделя, че историята на Благоевградското горско стопанство е написана от служителите и работниците му, а той само поддържа и съобщава събитията.

Изданието, макар да представя регионалната горска история, е изключително добър пример за принос на автора в нашата обща горска история и би било добре и другите да го последват.



Александър Ташев, Илияна Илиева. *"Латинско-български ботанически речник"*. "МАТКОМ", София, 2017 г., 391 стр.

Авторите на изданието - проф. д-р Александър Ташев, дългогодишен преподавател в Лесотехническия университет и учен с голям принос в областта ботаниката, фитоценологията, дендрологията, екологията фитохимията, генетиката, флористиката, защитените територии, и Илияна Илиева - старши преподавател по латински език в ЛТУ и хоноруван асистент в Катедра по класическа филология в Софийския университет, предоставят на читателя много ценно изда-

ние, систематизиращо научната терминология на латински език в областта на ботаниката.

В качеството си на справочник речникът ще е от полза не само за студенти от специализирани дисциплини на ЛТУ, но за всички останали студенти, изучаващи природните науки, за специалистите, работещи в тази област, за еколози и практическите дейци, чието професионално поприще са лесовъдството, лесостроителството, ландшафтната архитектура.

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Отложен от минали години платен годишен отпуск

Отговор: По принцип правото на платен годишен отпуск се придобива веднъж и завинаги в „трудова живот“ на всеки един работник или служител с набирането на минимално необходимия по закон трудов стаж 8 месеца. В закона няма изискване този минимален трудов стаж да е придобит само при един и същ работодател или да е непрекъсваем - важното е той да е отразен в трудовата книжка, за да бъде зачетен от всеки следващ работодател.

Платеният годишен отпуск трябва да се упражнява според неговото предназначение през годината, за която се полага. Затова всеки един работодател след най-новите изменения в Кодекса на труда вече е длъжен да разреши ползването му именно през тази календарна година, за която се полага. По изключение ползването на отпуска може да бъде отложено, като то е допустимо обаче само за следващата календарна година. Особеното тук е, че работодателят вече е длъжен да осигури ползването на отпуска не по-късно от 6 месеца от нейното начало - т.е. до края на месец юни. Когато обаче платеният годишен отпуск е отложен по инициатива на работника или служителя, ако например в момента ползва друг вид разрешен отпуск (отпуск за временна неработоспособност, майчинство и други), или от работодателя (по важни производ-

ВЪПРОС: Имам *неползвани дни платен годишен отпуск от минали години. Докога мога да ползвам отложеният от минали години платен годишен отпуск?*

вени причини), правото на работника или служителя да го ползва се погасява по давност след изтичане на две години от края на годината, в която е отпаднала причината за неползването му. Така например, ако имате неползван отпуск за 2017 г., максималният срок за отлагане на ползването му ще бъде до 31 декември 2019 година.

Какво представлява всъщност т.нар. давностен срок? Давностният срок по дефиниция представлява период от време със строго определена в закона продължителност (дни, месеци, години), в течение на който дадено право може да бъде защитено (предявено) пред съд. Поначало сроковете са въведени от законодателя, за да създадат усещането за "правна сигурност" в съзнанието на гражданите, гарантирайки че събитията през времетраенето на трудовия договор ще стават своевременно.

В практиката обаче някои от работодателите тълкуват и прилагат двегодишния давностен срок неправилно като преклузивен (т.е. с изтичането му се погасява самото субективно материално право) и по този начин

те не могат да разрешат или обезщетят неползван отпуск, тъй като той вече ще е погасен по давност. Конкретните причини, поради които не е упражнено правото на платен годишен отпуск в случая, са без правно значение.

Важното е да се уточни, че въведената от 01.03.2011 г. в Кодекса на труда давност се отнася само до отпуските от 01.01.2010 г. насам, тъй като правната норма има действие за в бъдеще. Това фактически и юридически означава, че тази давност не се прилага за неползваните до края на 2009 г. отпуски, защото дотогава е действал друг правен режим, и следователно те все още не са погасени по давност. По този начин правото да се претендират от работника или служителя тези отпуски съществува и понастоящем - т.е. те могат да бъдат реално ползвани от работника или служителя, а същевременно могат да бъдат и обезщетени парично при прекратяване на трудовото правоотношение.

Справка: чл. 173, чл. 176, чл. 176 а от Кодекса на труда.

Кирил ОБРЕШКОВ
юрисп при ФСОГСДП

Мнение

Бялата акация - инвазивен или натурализиран вид у нас?

Родината на бялата акация (*Robinia pseudoacacia* L. *Rubie*) е Северна Америка. В Европа видът е пренесен между 1610-1612 г. чрез фирмата "Вирджиния компани", внесла семена от акацията по поръчка на френския градинар Жан Робин, който работел в дворците на Хенри III, Хенри IV и Луи XIII. Поради своята прилика с истинската акация видът бил наречен лъжлива акация *Robinia pseudoacacia* L. Тя намира широко приложение в устройването на паркове, градини, ландшафтни залесявания. Като пионерен вид бързо се разселва в равнините до 700 м н.в. в Западна Европа, а след това

на дървесина. През последните години в много страни по света, включително и в европейските, бялата акация се оценява като един от перспективните видове за производство на биомаса и създаване на енергийни култури, отглеждани при по-голяма гъстота и къс ротационен период (Гюлева, Станкова, Попов, 2013; Гюлева, 2014; Rêdei and al., 2010, 2011).

В същото време у нас се натъкваме на писанията на неспециалисти, като това на журналист от Пазарджик Дора Цветкова: "Доста агресивен инвазивен вид е и бялата акация (салкъм), пренесена от Северна

за разнообразно приложение. Акациевата дървесина трудно гние и е издръжлива на влага и вредни насекоми. Обработка се лесно и може да се използва за направа на висококачествени плочи от дървесни частици и мебели. Заради своята устойчивост на износване (абразия) и красиво оцветяване при пропарване акациевата дървесина може да намери приложение в производството на дограма, подови настилки и ламперия. Гори отлично и в сурово състояние. Намира широко приложение в миннодобивната промишленост, лозарството и овощарството. Изследванията във Франция и добрата българс-

акацията като почвоподобител, като за 15-20 г. тя натрупва до 650 кг/ха азот, което е равно на няколко торови норми.

Голословно е да отричаме и анатемосваме отглеждания у нас почти 150 години дървесен вид, който има голямо икономическо значение и е добре натурализиран. Това е все едно селското стопанство да отрича различните сортове пшеница, царевичата и другите натурализирани у нас земеделски култури. Твърденията за инвазивност на акацията не важат ли с пълна сила и за червения американски дъб? С какво той е по-добър от местния цер? Не сме чули или



Колекция от избрани форми на бялата акация, отбрани от експертите на ОСБГДВ - Свищов, под ръководството на доц. д-р Кънчо Калмуков

и в умерените и южните зони на континента, както и в Азия, Северна Африка, Австралия и Нова Зеландия. Бялата акация със своята екологична пластичност и мощна коренова система намира приложение върху ерозирали и бедни почви, стабилизира и укрепява пясъчните терени и склоновете, като обогатява почвата чрез фиксиране на азота в корените си.

В нашата страна акацията идва още в първата половина на XIX в., отначало като декоративен вид. За целите на горското стопанство в началото на 90-те години на XIX в. окръжният горски инспектор в Свищов Димитър Киров внася от Австро-Унгария 694 кг елитни акациеви семена, от които в държавните и общинските разсадници на окръга към 1896 г. са произведени 3.5 млн. акациеви фиданки. Създадена е и първата акациева култура, при гъстота 1x1 м, край с. Мечка, както и много други култури в района на с. Славяново и гр. Пордим и в землищата на още няколко села в Плевенски и Врачански горски окръг (Киров Д., 1897). Неслучайно и днес акациевите насаждения и култури в района се отличават със своята правостъбленост и висока продуктивност.

През 1896 г. произведените фиданки са разпространени из цяла България. От 1913 до 1940 г. в Южна Добруджа румънските лесовъди създават от добри произходи значителни площи акациеви култури. Видът заема водещо място в много градски паркове и градини.

През 70-те и началото на 80-те години на XX в. доц. Желез Дончев и екип от Опитната станция за бързорастящи горскодървесни видове - Свищов, отделят няколко клона, които се отличават с правостъбленост, висока продуктивност, а някои и с продължителен цъфтеж. От тези клонове са създадени и първите опитни култури, показващи добър растеж и правостъбленост (Цанов, Ц., Найденов, Я., Калмуков, К., Брошилов, К., 1992; Дончев, Ж., 1968, 1975).

В нашата страна акациевите култури и насаждения заемат 4 % от горската територия, или приблизително 160 000 ха (Димитрова, 2012; Дончев, 1975, и други). Това дава основание да се смята, че бялата акация е натурализиран вид с важно стопанско значение и трябва да бъде използван за възстановяване на деградирани терени и производство на биомаса у нас поради непрекъснатото нарастващото потребление и търсене

Америка. Единственият плюс е, че не е отровна, служи за фураж на домашни животни и като медоносно растение. С годините обаче салкъмови гори са превзели териториите на местни дървета - върба, елша, които на места са на изчезване дори в защитени територии". За нас това твърдение показва непознаване на биологията и екологичните изисквания на видовете. От своите типични местообитания елшата и върбата не могат да бъдат изместени от акацията.

Бялата акация се среща навсякъде по света, притежава голяма екологична пластичност и понася добре както ниски, така и високи температури, развива се нормално върху различни почвени типове, но предпочита плодородни почви. По данни на ФАО в света са създадени 3.2 млн. ха акациеви култури, което поставя вида на трето място по разпространение след тополите и евкалиптите. Смята се, че и по интензивност на растеж акацията е на трето място след евкалиптите и хибридите тополи (Napover, 1990). Най-много акациеви култури и насаждения има в Република Корея (над 100 000 ха), Унгария, Русия, Румъния, Франция, България, Китай и Нова Зеландия. В родината на бялата акация - САЩ, годишно за залесяване се използват 65 млн. фиданки. В Унгария видът, който заема 350 000 ха (Rêdei, 2003), има среден годишен прираст 10-15 м³, във Франция акациевите култури са върху 131 000 ха (Demenet et Merzeau, 2007), а в Италия те заемат 233 553 ха, което представлява 2.6 % от италианските гори. В Румъния върху чисти пясъци в областта Калафат от акация е създадена най-голямата по площ акациева култура в Европа - 100 000 хектара. В бивша Чехословакия са създадени 28 000 ха акациеви гори, съсредоточени главно в Южна Моравия, Централна Бохемия и Словакия. В Сърбия акациевите противоерозионни пояси, най-вече в района на Делиблатските пясъци, обхващат 50 000 хектара.

В Южна Корея акациевите култури са с предназначение за производството на дърва за огрев, противоерозионните залесявания и храна за селскостопанските животни. Именно по тези причини в тази страна бялата акация се среща масово в селските райони.

Видът е особено полезен за земеделските производители, като културите и насажденията от акация са в състояние да задоволяват населението от селските райони с дървесина

ка лозарска практика показват, че акациевите колове са екологично най-приемливи за лозарството и имат голяма трайност. При добре подбрани правостъблени и с висока продуктивност клонове акация на 8-10-ата година от един хектар насаждения могат да се добият до 10 000 кола на стойност около 30 000 лева. Нека да не забравяме, че акациевите култури и насаждения в Северна България и в много части на Южна България са основен източник на дърва за отопление.

Със своите бели, силно ароматни, гроздовидни рехави съцветия бялата акация силно привлича пчелите. В зависимост от надморската височина цъфти през май или юни и е едно от най-медоносните дървета у нас, както и първата главна паша за пчелите. В по-ниските и с по-богати почви райони на България, особено в Северна България, по поречието на Дунав и в Добруджа, акацията отделя много повече нектар, докато в полупланинските и планинските райони - по-малко. Освен нектар пчелите събират и прашец с кремав цвят. Акациевият мед е светъл, прозрачен, с много нежен аромат и вкус и много се ценят. Той кристализира много бавно поради голямото съдържание на плодова захар. Според Дончев (1975) от хектар акациево насаждение пчелите могат да съберат от 30 до 150 кг мед. Изследванията в Унгария показват, че при добри климатични условия и обилен цъфтеж на акацията от един кошер за 15 дена могат да се получат средно по 32 кг мед.

Огромно и всепризнато е значението на

прочели, че Италия се е отказала от високорепродуктивните и устойчиви евроамерикански клонове тополи и е преминала към използване само на местната черна топола.

В разсадника на бившата ОСБГДВ - Свищов, има колекция от акациеви клонове с отлични растежни и медоносни качества. В момента това богатство е собственост на ДГС - Свищов.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ
Д-р Първолетка ДИМИТРОВА

Тонер касети
пълнене (рециклиране) всички марки
Сервиз на лазерни принтери

БЕЗПЛАТНА ДОСТАВКА В ЦЯЛА БЪЛГАРИЯ

www.bookshop-bg.com
tel. 0878 510141

hp brother xerox canon OKI

Книжарницата в Лесотехническия университет
1797 София, бул. „Климент Охридски“ №10

**ВЗИСКАТЕЛНИ
УСЛОВИЯ**

**НАДЕЖДЕН
ПАРТНЬОР**

Husqvarna

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. "8-ми декември" 13, тел. 024 666 910
info@agroland.eu
www.husqvarna.bg